

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK X.

ČÍSLO 11.

Plukovník francouzské armády v. v. Pierre LEBAUD:

Francouzský poddůstojník z povolání.

Jako úvod k tomuto vydání přednášky plk. Lebauda, konané dne 3. října t. r. na pozvání VÚV, je třeba říci několik slov k usměrnění čtenářovy pozornosti. Studie vynikajícího dopisujícího člena ústavu dotýká se pod jedním titulem postavení jak našeho děle sloužícího poddůstojníka, tak i našeho rotmistra. Obě skupiny objevují se tu organicky spojeny; stav děle sloužících je jen přechodnou situací, jaksi pro obě strany — pro vojenskou správu i pro děle sloužícího — zkušební dobou před rozhodnutím o vstupu do sboru těch, jimž je vojenská služba na dlouhou řadu let povoláním. Otázky všech pomocníků důstojníkových, počínajíc postavením vojína, jenž se zavazuje k další činné službě nad zákonnou povinnost, až do nejvyššího stupně rotmistrovského, jsou tu řešeny jako celek.

Protože přednáška plk. L. byla vyvolána aktuálností otázky děle sloužících v československé branné moci, je vhodné, abychom doplnili paralelu mezi našimi a francouzskými poměry. Právním upevněním postavení poddůstojníka z povolání a jeho osamostatněním od pojmu mužstva Francie dospívá nyní v určitém směru k tomu, co bylo u nás již dříve provedeno a také nejednou kritisováno. Jako nedostatek československého řešení objevila se však okolnost, že u nás byla věc provedena pro sbor, který byl příliš početný, máme-li na mysli funkci důstojnického zástupce, ale naopak příliš málo početný a ostatně jinak složený, máme-li na zřeteli všechny funkce, ležící mezi vojákem přesměrně služby a důstojníkem. Scházela sbor mladých poddůstojníků, ať děle sloužících nebo z povolání ve francouzském smyslu. Pozdější řešení této otázky nemělo tak široké cíle, jako francouzské řešení.

Skpt. v z. p. pl. 48 Mir. Koutský.

Odedávna se říká: „Jaké kádry, takové vojáci.“ Logickým důsledkem této zásady je rozmnožování počtu a zvyšování hodnoty těchto kádrů, jakmile se snižuje doba přesměrně služby.

Francouzský zákonodárce si dobře uvědomil tuto nutnost. Je známo, že zavedení dvanáctiměsíční přesměrně služby bylo ve Francii odloženo až do chvíle, kdy sbor vojáků z povolání dosáhne počtu 106.000. To je minimum, považované za nezbytné, aby záramování mělo potřebnou hodnotu. Je to jedna ze čtyř „předběžných a nezbytných“ podmínek zákona ze dne 30. března 1928 o doplňování armády. Připomeňme si také ostatní tři: Opatření 16.000 vyšších zaměstnanců (*agents militaires*), rozmnožení ostatních občanských pracovních sil (*employés civils*) vojenské správy na 30.000, zvýšení početního stavu mobilní republikánské gardy na 15.000 mužů. Všechna tato opatření mají brániti, aby vojáci přesměrně služby nebyli různými pracemi odváděni od výcviku.

Číslice 106.000 vojáků z povolání (v tom 30.000 pro koloniální vojsko) byla stanovena s uvážením těchto potřeb:

1. Mírová výcviková práce.
2. Počáteční záramování v mobilisaci se zřetelem k zálohám.
3. Okupace naší zámořské državy.

Na tomto základě byl stanoven tento minimální počet vojáků z povolání: 300 pro zesílené pěší pluky, jejichž mírový počet muž-

stva (bez důstojníků) je 2035, a 205 pro normální pluky s počtem mužstva 1389.

Z oněch 300 vojáků z povolání v zesílených pěších plucích má býti 265 poddůstojníků, a to 18 hodnosti adjutant-chef, 23 v hodnosti adjutant, 1 podkapelník, 77 v hodnosti sergent-chef a 146 sergentů. Z 205 vojáků z povolání normálních pluků má býti 191 poddůstojníků, a to 18 v hodnosti adjutant-chef, 20 v hodnosti adjutant, 1 podkapelník, 53 v hodnosti sergent-chef a 99 sergentů.

Tito poddůstojníci jsou tedy k presenčně sloužícímu mužstvu v pěších plucích v poměru 1 k 7. Jeden voják z povolání na 7 mužů, to je již pevná kostra.

Dnes jsme na nejlepší cestě dosáhnouti systemisovaného počtu 106.000 vojáků z povolání a zákon o dvanáctiměsíční služební době může býti účinný již rokem 1930.

S určitými obměnami může se říci, že metody, kterých se při tom použilo, zdaleka připomínají prostředky, jimiž se kdysi proslavili seržanti — verbíři starého režimu. Avšak kdežto tehdy maily se z budoucích vojáků závazné podpisy napájením a jinými prostředky, dnes bez jakéhokoliv úskoku, pěknými obrazovými plakáty, vyлеpenými na každém vhodném místě po celé Francii, dobře organisovanou reklamou mládež se má k tomu, aby se dobrovolně zavazovala k další činné službě. Je hodné zaznamenání, že po prvé dokonce i naše předpisy ukládají velitelům pluků, aby se zúčastnili této propagandy. V čl. 86 nového „Cvičebního řádu pro pěší vojsko“ čteme: „Velitel pluku pečuje o doplňování kádrů z povolání. Stará se, aby velitelé praporů a rot vyhledávali desátníky a vojíny, z nichž by se mohli státí vojáci z povolání, dává si je představití, povzbuzuje je a bdí nad nimi.“

Dokonce i četníci byli získáni pro tuto propagandu. Ministerský oběžník z 16. srpna 1929 dává četnickým velitelstvím k dispozici obnos 200.000 franků, aby z něho byli odměňováni příslušníci četnictva, kteří se vyznamenají dobrou vůlí a dosaženými výsledky v náboru vojáků z povolání.

Abý byl podškrtnut význam celé této akce a zabezpečeno jednotné vedení, byl v její čelo postaven člen Nejvyšší válečné rady, gen. Targe, jakožto generální inspektor doplňování sboru vojáků z povolání, soustřeďující náborovou agendu.

Nebude tedy starostí stran potřebného počtu. Zbývá podívatí se, co bylo uděláno, aby tu byla i kvalita. Přistupující k jádru věci, budeme se postupně obíratí otázkami:

1. Odkud přicházejí poddůstojníci z povolání.
2. Jaké jsou jejich funkce i záruky jejich postavení.
3. Co se s nimi stává.

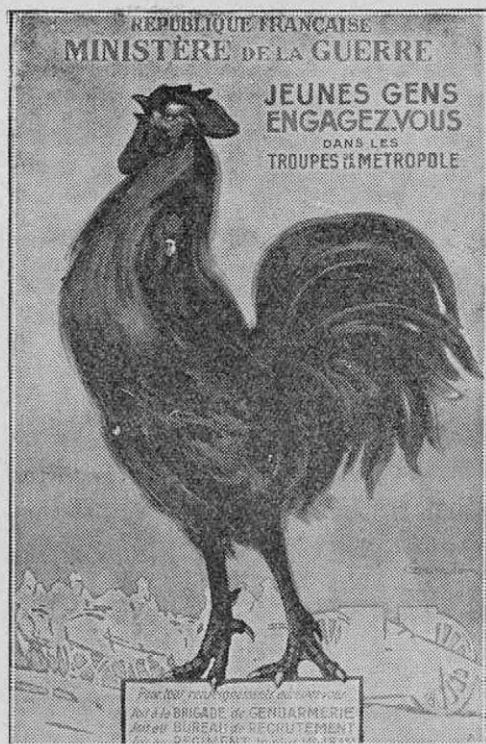
1. Odkud poddůstojníci z povolání přicházejí. Protože zákon o jednoroční služební době již vstupuje v platnost, nebudeme v této zprávě přihlížeti k nynějšímu přechodnému období.

Jedním z důsledků tohoto zákona je pravidlo, že napříště poddůstojníky budou jen vojáci z povolání.

Vojenská příprava hodnosti začíná výcvikem desátníků (caporal a caporal-chef) ve zvláštních školách, pořádaných uvnitř vojenských těles. Přijímají se sem jako déle sloužící dobrovolně se přihlásivší absolventi Přípravných vojenských škol (Ecoles militaires préparatoires — EMP.), nováčci s průkazem o vy-

konané vojenské přípravě (brevet de préparation militaire — BMP.), pak bez rozdílu vojáci, kteří vzděláním, občanským povoláním a svým vystoupením dávají najevo velitelské vlastnosti. Poznamenejme, že čtyři „caporaux-chefs“ jsou zvláště určeny pro vojáky, kteří „projevují úmysl zůstatí ve vojsku“.

Po tomto výcvikovém období vybírají se nejvhodnější pro čtyři aspirantů-poddůstojníků. Na konci prvního roku mohou býti jmenováni buď poddůstojníky záložními nebo aktivními poddůstojníky, jestliže se zavázali ke službě delší jednoho roku.

Krátce, když ročník jde domů, náš mladý voják z povolání může býti jmenován poddůstojníkem ihned nebo o několik měsíců či roků později, podle pořadí, jaké dostal při odchodu ze školní čety, dále podle popisu atd.

Když se stal poddůstojníkem, je s počátku „poddůstojníkem déle sloužícím“ (sous-officier rengagé), po nejvyšší možnou dobu 6 let, počítajíc v to rok zákonné služby. Po uplynutí této doby musí buď žádati o přijetí do „sboru poddůstojníků z povolání“ (corps des sous-officiers de carrière) nebo opustiti službu.

Aby byl přijat do tohoto sboru, déle sloužící poddůstojník musí míti buď 4 roky činné služby, z nichž 2 v hodnosti sergenta, buď 5 let činné služby, z toho 6 měsíců jako sergent, buď prostě 6 let činné služby bez jiné podmínky. Převedení déle sloužících do sboru

poddůstojníků z povolání uveřejňuje se čtvrtletně v „Journal Officiel“.

Zákon o poddůstojnících z povolání, který těmto vojenským osobám dává zvláštní statut, nese datum 30. března 1928. Až do té doby postavení děle sloužícího poddůstojníka, obnovujícího opětovně svůj závazek, bylo velmi nejisté. Kdykoliv žádal o obnovení závazku, (což se mohlo dělati jen pro dobu od šestiměsíčního minima do maxima 4 let), musil dostati svolení plukovní rady, která však prostě na základě popisu mohla odepríti svůj souhlas, i když žadatel téměř již dovršil 15 let služby, kterou by dosáhl poměrného výslužného. Tento systém měl sice výhodu, že snaživost poddůstojníka byla až do vypršení jeho posledního závazku stále povzbuzována obavou, že jinak nedostane svolení k obnově závazku.

Vedle této nejistoty byla tu však ještě jedna nevýhoda pro poddůstojníka. Závazek znamenal donucení sloužiti až do posledního dne lhůty (od 6 měsíců do 5 let) a nebylo zákonného prostředku, jenž by ho osvobodil tohoto závazku. Dnes, je-li jednou přijat do sboru poddůstojníků z povolání, může stejně jako důstojník opustit činnou službu, s podmínkou, že k tomu svolí ministr války.

Tyto obě nevýhody — nejistota, co bude zítra, a nezměnitelnost závazku — odrazovaly od vojenské dráhy mnohé mladé muže, kterým se jinak vojenská služba líbila. Skutečně, armáda trpěla velkou krizí doplňování sboru děle sloužících. Účelem zákona z 30. března 1928 o s t a t u t u p o d d ů s t o j n í k ů z p o v o l á n í je přivábiti do řad armády z povolání mládež, které se ovšem musí ukázati zajištěná budoucnost.

Zákonodárce měl při tom zřetel stejně k zájmům vojenské správy, jako myslil na zájmy poddůstojníkovy. Služební doba 4, 5 nebo 6 let, která je podmínkou přijetí do sboru poddůstojníků z povolání, dává dostatečnou možnost poznati vlastnosti žadatelovy. Od tohoto okamžiku postupuje se s poddůstojníkem jako s důstojníkem: stát mu projevuje důvěru, což je spravedlivé. Není důvodu, aby se zásadně pochybovalo o poddůstojníkově snaživosti, stejně jako se po této stránce nepochybuje o jeho veliteliích.

Každý poddůstojník z povolání musí tedy po několik let sloužiti jako p o d d ů s t o j n í k d ě l e s l o u ž í c í, kterýžto stav je podrobně definován zákonem o doplňování branné moci z 31. března 1928.

Seznámíme zde s hlavními ustanoveními tohoto zákona.

Podle něho každý voják, sloužící nad zákonem povinnou dobu, má právo na p r é m i i, časově odstupňovanou až do maxima 5 let nad zákonnou dobu. Tarif této prémie pohybuje se od 775 franků (při obnovení závazku na nových 6 měsících) do 6800 franků (závazek na 4 roky). Tuto prémii dostává děle sloužící buď ihned nebo pozadu čtvrtletně nebo při vypršení závazku. V tomto případě připočítávají se úroky podle úrokové míry Francouzské banky. Použije-li se prémie pro koupi zemědělské usedlosti nebo laciného ubytování rodinného v rámci štátem schváleného družstevnictví, prémie zvyšuje se o 20%. Poddůstojník, přijatý do sboru poddůstojníků z povolání, má nárok na tuto prémii až do konce 10. roku služby.

Děle sloužící poddůstojník dostává měsíční plat. Mimo to má nárok na o d b y t n é, má-li jako děle sloužící nepřetržitých 5 let služby a opustil-li armádu dříve než nabyt nároku na poměrné odpočivné, což se stává po 15 letech služby. Toto odbytné činí na př.

RÉPUBLIQUE FRANÇAISE
MINISTÈRE DE LA GUERRE

ENGAGEZ-VOUS dans les **TROUPES** DE LA **MÉTROPOLE**

Pour tous
renseignements
adressez-vous
soit à la
BRIGADE DE
GENDARMERIE

soit au
BUREAU DE RECRUTEMENT
soit au
RÉGIMENT LE PLUS VOISIN

CETTE AFFICHE NE DOIT ÊTRE NI RECOURTÉE, NI DÉTRUITE, NI VENDUE.

u poddůstojníka, jenž má více než 5 a méně než 6 let služby, 5000, při více než 12 letech 12.500 franků.

Tohoto najednou splatného odbytného může být použito ke koupi malé zemědělské usedlosti, v kterémžto případě má bývalý děle sloužící právo žádati o laciný úvěr. Při tom se mu zúročení tohoto úvěru bonifikuje 0.25% za každé žijící manželské dítě mladší 16 let.

Konečně jsou tu civilní zaměstnání, vyhrazená děle sloužícím, mají-li nejméně 4 roky služby nad zákonnou povinnost. Jsou to místa ve službě státu, obcí, některých velkých soukromých podniků, drah atd.

Zde je na místě znovu poznamenati, že stát hledí především, aby nejlepší živly děle sloužících poddůstojníků trvale připoutal k životní dráze vojenské, přijetím do sboru poddůstojníků z povolání. Podle toho je upravena i celá jeho politika stran nižšího velitelského sboru. Postavení děle sloužícího je tedy jen postavením přechodným.

Nahoře bylo řečeno, že čtyři desátníků (*caporaux et caporaux-chefs*), opravdové školky poddůstojníků z povolání, rekrutují se především z žáků „Vojenských přípravných škol“ a z branců, kteří mají průkaz o elementární vojenské přípravě. Jsou to dva znamenité prameny, o nichž je třeba říci několik slov.

Průkaz o vojenské přípravě je vysvědčením o tělesné výchově, střeleckém výcviku a o základních znalostech vojenských. Vojenská příprava je doposud jen dobrovolná a dotýká se proto jen části kontingentu nováčků. Je provozována spolky, vládou k tomu účelu schválenými, pod kontrolou důstojníků a poddůstojníků, zvláště přídělných departementního středisku tělesné výchovy. Při tom vypomáhají příslušníci mobilní republikánské gardy. Absolvování vojenské přípravy opatřuje branci tyto výhody: Volba pluku pro nejlépe klasifikované, možnost státí se desátníkem po 4 měsících místo po 6, možnost nastoupiti dříve presenční službu, mimořádná desítidenní dovolená. Nejsou to ještě výhody, které by byly s to přilákat massu budoucích vojáků, ale přece nelze podceňovati, že 20—25 tisíc branců z ročního kontingentu 250.000 mužů přináší si tento průkaz. Těchto 10 procent představuje už určitý výsledek. Dnes se zkoumá, jak by se měla novelisovati zákonná úprava vojenské přípravy, aby se výsledky srovnávaly s potřebami dvanáctiměsíční presenční služby.

Účelem Přípravných škol vojenských (*écoles militaires préparatoires — EMP.*) je vychovávatí svoje žáky a vésti k vojenskému povolání. Toto školství skládá se z Dětské vojenské školy v Hériotu, z Vojenských škol přípravných a Vojenského prytaea v La Flèche.

Než zmiňme se především o tom, co to jsou „*enfants de troupe*“, děti pluku, neboť u nich je třeba hledati počátek všech těchto škol. Dříve to byly děti skutečně vychovávané u pluku, kdežto dnes zůstávají až do 13 roku u svých rodin. Takovými „dětmi pluku“ mohou dnes býti synové vojinů, desátníků, poddůstojníků a důstojníků až do kapitána včetně, případně sirotci po vyšších důstojnících i neaktivních, jsou-li volná místa. Tato místa udělují se s uvážením otcovy služby, existenčních možností rodiny, počtu dětí a jiných břemen rodičů. Sirotci mohou býti umístěni již ve věku 5 let ve zmíněné vojenské dětské škole (Hériot).

S institucí dětí pluku jsou spojeny tyto výhody: Rodičové dostávají na dítě 2- až 5leté ročně 100, od 5 do 8 let 150 a od 8 do 13 let 180 franků. Děti pluku jezdí na železnici podle vojenského tarifu, jsou ošetřovány vojenskými lékaři a léčeny v nemocnicích nákladem státu. Rodiče slibují, že vrátí polovinu obdržené podpory, nezaváže-li se syn v 18 letech k pětileté dobrovolné službě.

Ve Voj. dětské škole v Hériotu sirotci od 5 do 13 let dostávají elementární školní vzdělání a pak odcházejí do některé Vojenské přípravné školy. Tyto ústavy mají dvojí účel. Jednak dávají synům příslušníků vojska dobré vzdělání, které by jim umožnilo domoci se postavení, odpovídajícího jejich schopnostem, jednak připravují pro vojenské povolání budoucí důstojníky a poddůstojníky, z mládeže, která svým původem nemá k tomuto povolání daleko.

Žadatelé do těchto ústavů musí mítí nejméně 13, nejvíce 14 let a musí se vykázáti frekventačním vysvědčením obecné školy.

Takových vojenských škol je šest. Čtyři z nich (Les Andelys, Rambouillet, Billom, Puy de Dôme), rovnocenné s občanskými školami, připravují zejména pro učitelské povolání, kdežto pátá, v Autunu, obsahuje mimo to vyšší středoškolský kurs, do něhož jsou vysíláni vybraní žáci oněch čtyř škol, dále pokračovací kurs, v němž se doplňuje vojenské i všeobecné vzdělání žáků oněch čtyř škol, aby se rychle mohli státi desátníky a poddůstojníky, kteří pak půjdou do škol poddůstojníků důstojnických aspirantů. Konečně šestá z těchto škol (Tulle) je technická, zabezpečující armádě doplňování specialisty. Sem přicházejí dobrovolně se hlásící absolventi II. roč. oněch čtyř základních škol, na další 2 léta, v nichž se jim dostává technického školení, odpovídajícího průmyslovým školám. Odtud jdou žáci na rok do výcvikových středisek ženijního vojska, útočné vozby, letectva, dělostřelectva a jezdeckva. V 18 letech zavazují se k pětileté dobrovolné službě s příslušnou premii.

V celku tento systém usnadňuje vojákům z povolání výchovu jejich synů a zároveň se armádě přivádějí velmi dobré živly.

Zbývá ještě Vojenské prythaneum v La Flèche. Je to velká střední škola, vyhrazená synům důstojníků. Zde se jim dostává středoškolského vzdělání a přípravy pro studium na polytechnické škole, na vojenské akademii v St. Cyru, avšak bez jakéhokoliv závazku k dobrovolné službě.

II. Jaké jsou funkce poddůstojníků a jak je zajištěna jejich služební dráha?

„Výchova je v míru hlavním úkolem důstojníků a poddůstojníků vojskových těles“, hlásá tučným písmem „Cvičební řád pěšího vojska.“ Poddůstojník má tedy především povinnost býti s tohoto poslání instruktora, jak svou odbornou zdatností, tak i mravní hodnotou. Dále musí udržovati na potřebné výši svoje velitelské schopnosti v čele jednotky, kterou by vedl ve válce, a jednotky nadřízené, v jejímž čele se velmi brzy může octnouti.

Instruovati a veleti, to jsou dva cíle jeho poslání, ostatně stejně jako u každého vojáka z povolání. Proto „Cvičební řád“ vyžaduje od něho následující znalosti:

Vedle všeho toho, co se žádá od svobodníků a desátníků, poddůstojník musí důkladně znáti výzbroj, střelivo a ostatní materiál u roty, dále musí uměti řídit výcvik v četě a veleti četě,

musí umět obstarati spojovací a zpravodajskou službu u roty, znáti Morsovu abecedu,

musí dovésti označiti cíl souřadnicemi, odhadovati vzdálenosti telemetrickým kukátkem,

musí všeobecně znáti úlohu a možnosti různých jednotek a musí míti spolehlivé znalosti o podpoře, kterou pěchota může dostati od jiných zbraní, konečně

musí míti povšechnou praktickou znalost rotního účetnictví."

Zdokonalování poddůstojníků pro určité zvláštní služby je obstaráno kursy na různých školách. Takový cíl mají poddůstojnické kursy při aplikační škole útočné vozby, při vojenské letecké škole, při kursech pro leteckou střelbu a bombardování atd. Se speciální službou, která se dotýká většího počtu lidí, jako na příklad s telefonní, seznamují se poddůstojníci zásadně kursy, pořádanými u každého vojskového tělesa nebo ve sborové oblasti u některého zvlášť k tomu určeného vojskového tělesa.

Máme-li však instruovati, nestačí ovládati věc, Je třeba i umět instruovat. Proto „Cvičební řád“ předpisuje zvláštní přípravu, která má na zřeteli výchovu instruktorských schopností. Než doporučované prostředky nejsou podle našeho mínění dostatečné. Zde se v naší mírové organizaci shledáváme s nedostatkem, který ostatně není nikterak nový. Proto již dlouho voláme po vychovatelském kursu pro nastávající instruktory.

Vedle podstatné instruktorské a velitelské funkce poddůstojník z povolání je velmi cenným pomocníkem důstojníkovým pro všechny potřeby každodenní služby, kázně, pořádku v ústrojí, a všeobecně při bezvadném fungování velikého vojenského ústrojí. Nebudeme se podrobně obíratí různými úlohami, které mu při tom mohou býti uloženy. Některé jsou trvalé (účetní, písaři) atd.), jiné dočasné (služba u pluku, roty, stráže). Jeho funkce je přirozeně dána hodností. Adjutant-chef zásadně vykonává důstojnickou funkci, adjutant je prvním poddůstojníkem roty, sergent-chef je obvykle v čele nějaké zvláštní služby jako účetní atd., sergent je velitelem družstva nebo zástupcem velitele čety.

Taková je technická stránka poddůstojnickovy úlohy; může se jí naučiti z knih anebo z praxe. Avšak toto znamenité kolečko — chceme-li tak označiti poddůstojníka z povolání ve vojenském organismu — nemá jen mechanickou funkci. Celou svou duší musí míti podíl na vnitřním životě armády. Proto uvádí ve skutek vlastnosti, které je povinen pěstovati u vojáka, a používá vůči němu výchovného prostředku, jež nemůže žádné slovní poučování nahraditi: „příkladu“ (Cvičební řád pěšího vojska, čl. 107).

Záruky hodností. Žádají-li služební předpisy mnoho od poddůstojníka z povolání, zákon ze 30. března 1928 opatřuje určitý počet záruk, které mu dovolují dívatí se klidně do budoucnosti.

Statut poddůstojníka z povolání byl sdělán podle statutu, jež ve prospěch důstojníka z povolání vytvořily zákony z roku 1832 a 1834. Zásady velkého díla maršála Soultá byly přeneseny do zákona z 30. května. Poddůstojníci z povolání nepatří napříště k mužstvu, nýbrž podobně jako důstojníci tvoří zvláštní sbor.

Základní myšlenkou tohoto zákona je rozlišování mezi hodnostmi, která dává poddůstojníkovi potřebnou bezpečnost, a služebními použitím, které dovoluje státu, aby položil na váhu svoji autoritu, ukáže-li se toho potřeba.

Titul 4. zmíněného zákona ustanovuje nové odstupňování v hodnostech. Hodnost poddůstojníka ve smyslu zákona z 1. dubna 1923 je nahrazena hodnostmi: sergent, sergent-chef, adjutant, adjutant-chef, kterážto slova doposud označovala upotřebení.

Ztráta hodnosti může nastati jen v určitém malém počtu případů, přesně stanovených zákonem: 1. zřeknutí se přijaté ministrem, 2. ztráta francouzského státního občanství, 3. odsouzení pro určité delikty, vyjmenované v zákoníku, 4. destituce výrokem vojenského soudu pro delikty, vyjmenované vojenským zákoníkem.

Naproti tomu služební použití zůstává věcí uvážení státní správy. Může odejmouti toto služební použití (výkon vojenské velitelské moci), vidí-li v určitém případě morální nebo tělesnou nezpůsobilost je zastávati.

Poddůstojník z povolání může se tedy octnouti v některém z těchto poměrů: 1. v aktivitě, má-li nějaké služební použití, 2. v neaktivitě, bylo-li mu toto služební použití dočasně vzato, 3. služební použití je mu definitivně vzato dříve než nabyt nároku na výslužné, 4. ve výslužbě, když mu rovněž bylo definitivně vzato služební použití.

Zůstaňme zatím u toho, jaké je postavení poddůstojníka z povolání v aktivitě.

Záruky postupu. Zákon z 30. března 1928 bdí nad tím, aby povyšování dalo se za podmínek, které jsou zárukou, že se dostanou nahoru jen způsobilí. Jsou to tytéž zásady, jako u důstojníků — povyšování podle pořadí smíšené s výběrem. Tím se nahrazuje výhradné povyšování podle výběru, jak ustanovoval zákon z 1. dubna 1923. Do hodnosti sergent-chefa povyšuje se ze $\frac{2}{3}$ podle výběru a z $\frac{1}{3}$ podle pořadí, do hodnosti adjudanta ze $\frac{3}{4}$ podle výběru a $\frac{1}{4}$ podle pořadí, kdežto do hodnosti adjutant-chefa výlučně podle výběru.

Nikdo nemůže býti povýšen, nemá-li nejméně dva roky služby v dosavadní hodnosti. Ve válce pozbývají tato ustanovení platnosti.

Hmotné a morální výhody. Peníz, jež poddůstojník z povolání každého měsíce dostává, obsahuje především: 1. plat, 2. zvláštní vojenský přírůstek, 3. přírůstek na rodinu.

Platové tarify odlišují se podle hodnosti a počtu služebních let. Je 7 stupňů, podle toho, slouží-li poddůstojník 25, 20, 15, 11, 8, 5 nebo pod 5 roků nad zákonnou služební dobu. Zvláštní vojenský přírůstek (odůvodněný zvláštními služebnostmi vojenského povolání) je odstupňován podle toho, jde-li o ženatého nebo svobodného. Přírůstek na rodinu je tentýž pro všechny hodnosti, důstojnické či poddůstojnické: Měsíčně 50,40 fr. na jedno, 67,20 na druhé, 100,80 na třetí a 117,60 na čtvrté a každé následující dítě.

Protože se zde nemůžeme podrobně obíratí číselnými tabulkami, spokojíme se dvěma typickými příklady. Poznamenejme, že se naše číslce shodují s posledním platovým zvýšením, provedeným dnem 1. července 1929.

Počáteční měsíční plat děle sloužícího sergenta po prvním roce až do 5 let služby činí u neženatého 529 až 609, podle posádky, u ženatého, bezdětného 600-60 až 751-80 fr. K tomuto platu je třeba připočítati premii 1300 fr. v roce, příbytečné atd.

Adjutant s 11 služebními lety má (zase podle posádky): neženatý 866-40 až 950-40, ženatý bezdětný 950 až 1102-60, ženatý s jed-

ním dítětem 1000-80 až 1153, s dvěma dětmi 1068 až 1220, se třemi 1168-80 až 1321 fr. Adjudant-chef má o 65 fr. více měsíčně. Po patnáctileté službě plat stoupá každých 5 let měsíčně o 30 fr.

Hmotné postavení poddůstojníkovy usnadňují ještě některé další přídatky a výhody:

4. **Příbytečné.** Ženatí poddůst. jsou státem ubytováni v kasárnách nebo v jiných erárních budovách. Kde není takové možnosti, mohou bydlet v městě, a dostávají bytné, ročně 480 až 1200 franků podle místních poměrů. Protože je dnes téměř nemožné najít byt za přístupnou cenu, stát urychluje stavbu poddůstojnických domů, uvnitř kasárenských komplexů nebo v sousedství kasáren. Neženatí poddůstojníci jsou ubytováni u svých rot, kde je jim vyhrazena zvláštní místnost.

5. **Stravování.** Neženatí poddůstojníci mají vlastní jídelnu, kde se poměrně lacině stravují. Tak v bydlišti přednášejícího platí adjudant-chef a adjudant 7-50, nižší poddůstojníci 7 franků denně.

6. **Oděv.** Děle sloužící sergent a sergent-chef jsou oblékáni na náklad státu. Dostávají služební i cvičební stejnokroj, dále vycházkový, šitý na míru. Poznamenejme, že ministr války znovu dal speciálním plukům africké armády, koloniálním vojskům a myslivcům jejich krásnou předválečnou uniformu. Adjudant-chef a adjudant odívá se již na vlastní náklad, avšak každé dva roky dostanou bezplatně plášť a úplnou uniformu.

7. **Knihovna a společenská místnost.** Ve všech kasárnách je při jídelně pěkně zařízená společenská místnost a knihovna, obsahující také noviny.

8. **Dovolené.** Všichni děle sloužící poddůstojníci mohou zůstat mimo kasárny do 1 hod. v noci. Každý poddůstojník děle sloužící a z povolání může obdržeti dovolenou až do 45 dní v roce.

9. **Výhody při cestování a stěhování.** Při soukromých cestách železnicí platí poddůstojník podle vojenského tarifu, přibližně $\frac{1}{4}$ normálního, na průkaz dovolenkou atd. Při služebních cestách dostává dietu a kilometrový přídavek. Při služebně vyslovené změně posádky dostane neženatý poddůstojník vedle kilometrového přídatku dietu 18 až 22 franků, přídavek za změnu posádky 40, případně 60 franků (jde-li o cestu přes moře), náhradu za převoz svršků do váhy 200 kilogramů. U ženatého se tyto výhody podstatně zvyšují, tak přídavek za změnu posádky až do 700 franků, úhrnná váha nábytku až do 1500 kilogramů.

10. **Lékařské ošetření.** Nárok na bezplatné lékařské ošetření mají všechny vojenské osoby, jakož i příslušníci jejich rodin, pokud jsou s těmito vojenskými osobami v jedné domácnosti. Ženatí poddůstojníci mají právo kupovati ve vojenské nemocnici léky, obvazy atd. také pro příslušníky svých rodin.

11. **Vyznamenání.** Poddůstojníci z povolání, kteří mají nejméně 17 propočítatelných a 12 efektivních služebních let, mohou být navrženi na „medaille militaire“, dále při 40 propočítatelných letech a 5 letech držení zmíněné medallie na Čestnou legii s příslušnými požitky.

12. **Občanský oděv.** Ženatí poddůstojníci mohou v neděli a ve svátek nositi občanský oděv, všichni ostatní jen po dobu dovolené.

13. **Ženitba.** Poddůstojník z povolání smí se oženiti jen se

svolením svého vojenského tělesa, které zkoumá mravní kvality snoubenky a její rodiny.

14. Tresty. Pro poddůstojníky platí podobné tresty, jako pro důstojníky.

15. Volební právo. Připomeňme ke konci, že všichni vojáci z povolání nemají aktivního a pasivního volebního práva, což má ve Francii výhodu, že voják z povolání není zatahován do politických bojů. Skutečně francouzská armáda považuje za věc cti, zůstatí mimo politické diskuse.

III. Co se stává s poddůstojníky z povolání.

1. Začneme s těmi, kteří se stanou důstojníky. Jak se často říká, ve Francii každý voják má v tornistře maršálskou hůl; je na něm, aby ji svými schopnostmi a dobrou službou odtud dostal. Zákon umožňuje mu vystoupiti na nejvyšší stupeň hodnostního řebříku. Není-li ani jeden ze šesti maršálů světové války bývalým poddůstojníkem, jsou za to četní divisní a brigádní generálové, kteří vyšli z tohoto sboru. Poddůstojníkovi otevírá se dvojí cesta, jak se státi důstojníkem:

1. Příjímací zkouška do školy poddůstojníků — důstojnických aspirantů. Je jich šest, pro jednotlivé zbraně (pěchota, jezdecko, dělostřelectvo, ženijní vojsko, letectvo), dále pro hospodářsko-správní službu.

Kdo chce býti připuštěn do jednoročních přípravných kursů 3. stupně, pořádaných u některých vojenských těles, musí mítí nejméně 2 léta jako poddůstojník, tedy nejméně 3 léta poddůstojnické služby, než se dostane do některé ze zmíněných škol. Vyučování v pěchotní škole (St. Maixent) trvá nyní dva roky, z toho rok jako aspirant, dále rok jako důstojník-žák (aplikační škola). Úroveň požadovaného vzdělání pro přijímací zkoušku rovná se přibližně nižší francouzské střední škole.

Vzestup k důstojnické hodnosti školou předpokládá poměrně malý počet služebních let, zato všeobecné vědomosti, ne-li velmi široké, tedy aspoň dostatečně obsáhlé.

Poddůstojník z povolání může však dosíci poručické hodnosti také jinou cestou, aniž prošel některou z uvedených škol. Adjudant může býti jmenován přímo poručíkem, má-li více než 10 let služby. Je to prémie, poskytovaná služebním letům a dobrému popisu, v rozsahu $\frac{1}{10}$ celkového počtu důstojníků, vstupujících každého roku do tohoto sboru.

2. Výslužba. Je to definitivní postavení poddůstojníka, vráceného občanskému životu, s úplnými (po 25 služebních letech) nebo poměrnými pensijními požitky (po 15 služebních letech).

O přeložení do výslužby je možno žádati okamžikem, kdy žadatelí vzešel nárok na poměrnou pensí. Stejně dobře může však zůstatí v činné službě, až dosáhne věkové meze, která je takto odstupňována: sergent 37, sergent-chef 40, adjudant 43 a adjudant-chef 45 let. Na některých, ministrem určených místech, mohou však býti ponecháni v činné službě: sergent a sergent-chef do 55, adjudant a adjudant-chef do 60 let.

Vymazání z kmenového počtu a přeložení do výslužby může však býti již před dosažením věkové hranice vysloveno ministrem, navrhne-li to kárný výbor, má-li ovšem poddůstojník, o nějž jde, již nárok na poměrnou pensí. Přeložení do výslužby může býti mimo

to provedeno pro dlouhou zdravotní nezpůsobilost, z moci úřední nebo na vlastní žádost.

Sazba pensijních požitků je stanovena na základě $\frac{3}{4}$ průměrných požitků v posledních 3 letech činné služby. Při dovršených 15 letech pensijní požitky poddůstojníka z povolání činí 3600 fr. a za každý další služební rok připočítává se 240 fr. V 25 letech dosahuje pense 6000 fr., k čemuž je možno připojit 15 anuit nad uvedené minimum, což dělá $\frac{8}{10}$ platu v činné službě.

3. Civilní zaměstnání. Zákon o doplňování armády praví v čl. 27, že „vojákům, sloužícím nad zákonnou služební dobu, jsou vyhrazena civilní místa“. Každý poddůstojník z povolání, jenž dovrší 10 let služby a nepřekročil věk 40 let, může obdržeti některé z vyhrazených míst, jak je uvádí zákon z 18. července 1924 (finanční, poštovní a telegrafní správa, podúřednická místa ve vojenské správě atd.). Ministr uděluje dále odbytné 12.500 franků, které však vylučuje příkazání vyhrazeného místa v civilní službě.

Poddůstojník, jemuž byl přiznán nárok na takové místo a jenž čeká, až se něco uprázdí, může prozatím zůstat jako přespočetný u svého vojenského tělesa, po dobu 3 let, nepřekročil-li zároveň věk 40 let.

4. Neaktivita. Je to postavení poddůstojníka, jenž je bez služebního upotřebení. Do tohoto postavení může býti postaven buď pro dočasnou zdravotní nezpůsobilost nebo z trestu.

5. Posledním způsobem, jak se opouští sbor poddůstojníků z povolání, je zřeknutí se, o němž jsme nahoře mluvili.

*

Takové je hmotné a morální postavení francouzského poddůstojníka z povolání.

Toto postavení bylo, stejně jako postavení všech státních zaměstnanců vojenských i civilních, v poslední době značně zlepšeno. Bylo na čase, protože francouzská mládež, zlákaná vysokými mzdami a často i přílišnými zisky v obchodě a průmyslu, čím dál tím více se vzdalovala vojenského a úřednického povolání, jež bylo dříve tak vyhledáváno. Rekrutování žáků pro vojenské školy bylo za takových okolností velmi obtížné a stejně i počet poddůstojníků z povolání tenčil se z roku na rok.

Dnes rovnováha je zase obnovena. Když srovnáme postavení poddůstojníka z povolání s tím, čeho mladí lidé téže společenské úrovně a téhož stupně vzdělání mohou dosáhnouti v obchodu, průmyslu atd., není to sice ještě skvělé, ale přece dobře dostačující, aby v řadách vojska zůstaly cenné individuality. Skutečně, křivka nových závazků k další činné službě i obnovování takových závazků značně stoupla. Není pochybnosti, že oběti, ke kterým se stát v tomto směru odhodlal, brzy mu dovolí prováděti ještě přísnější výběr. Náš sbor poddůstojníků z povolání, tvořící skutečnou kostru armády, zachová si tak svoji starou znamenitou pověst.

Francouzský poddůstojník vždycky byl neocenitelným pomocníkem důstojníků. Nebylo-li jich před rokem 1914 tolik, kolik jich chceme míti dnes — v armádě s tříletou služební dobou potřeba zkušených kádrů z povolání nebyla tak naléhavá, jako při dvanáctiměsíční služební době — tehdejší poddůstojníci z povolání nebyli nikterak horší dnešních.

Prokázali svou hodnotu na bojišti od prvního počátku nepřátelství. Přemnohý adjutant a sergent-major-chef padl v čele své

jednotky stejně udatně, jako mladý důstojník, velící sousední četě. Uvedu jako příklad prapor, s nímž jsem měl čest 7. srpna 1914 jíti do boje. Již 15. září z mých osmi vyšších poddůstojníků v hodnosti adjudanta a sergenta-majora 6 padlo a 2 byli raněni. Příklad je vzat docela náhodně, ale není pochyby, že i poddůstojníci jiných praporů francouzské pěchoty stejně neohroženě vykonali svoji povinnost.

Když jsem se 15. září 1914 na bojišti definitivně ujímal velení nad plukem, devíti rotám z dvanácti veleli poddůstojníci, někteří v hodnosti sergenta. A mohu s klidným svědomím říci, že ačkoliv nebyli v míru připraveni pro velitelskou úlohu tohoto stupně (což snad byla chyba), obstáli zde velmi dobře. Většina děle sloužících poddůstojníků, kteří nezmizeli v hekatombách prvních týdnů války, stali se později důstojníky. Dnes má naše armáda ještě značný počet kapitánů a majorů, kteří tak skromně začali. Zde minulost je nejlepší zárukou budoucnosti.

V mírovém životě úloha poddůstojníka, třebaž byla jiné povahy, je snad ještě významnější, než ve válce. V poli důstojník žije s vojáky stejně jako poddůstojník, jeho osobní vliv pocítuje se neustále, v zákopech, při útoku nebo v ubytování za frontou. V kasárnách je tomu jinak. Důstojník svou funkci není již v tak těsném styku s vojákem, výkon jeho velitelské pravomoci není již tak bezprostřední jako ve válce. Většinou jedná prostřednictvím poddůstojníka, jehož posláním je postaratí se o provedení důstojníkových rozkazů. Poddůstojník má jaksi funkci továrenského mistra, majícího neustále ruku v díle, aby zabezpečil hladký běh tolikerých podrobností služby.

Při všem tom je třeba míti na mysli některé významné okolnosti. Důstojník, jenž nežije společně s vojákem, snadněji může si zjednatí více méně umělou prestiž. Jsa vzdělanější a většinou pečlivěji vychován, než je jeho podřízený, poměrně snadno zjednává si autoritu; vystačí obyčejně se svým morálním vlivem. Naproti tomu poddůstojník, který je neustále mezi svými lidmi, uprostřed všech všedností života, mnohem nesnadněji zakrývá svoje chyby a nedostatky. Nic neujde kritické a více méně škodolibé pozornosti podřízených. Podrobí-li se voják, má-li co činiti s důstojníkem, obyčejně osobnosti, rozhodují v jeho očích hodnostní odznaky, jde-li o poddůstojníka. City tu přijdou méně často k platnosti. Zblíží-li se poddůstojník zase přespříliš se svými lidmi, nevyhne se nebezpečí, že s ním budou jednatí po kamarádsku, což je obyčejně ještě škodlivější jeho velitelskému poslání.

Krátce, ať je tomu jakkoliv, poddůstojník musí překonávatí nemalé morální obtíže. A tu nesmíme zapomínati, že je-li poddůstojník neocenitelným pomocníkem důstojníkovým, naopak důstojník musí býti pozorným podporovatelem podřízeného v jeho poslání. Nezapomínejme, že „veletí znamená pomáhati“ — jak říká znamenitá poučka, která by měla být velkým písmem napsána v průčelí všech kasáren. Důstojník musí se snažiti, aby pomohl odkliditi ony morální, psychické obtíže, s nimiž se poddůstojník potkává jako velitel, má ho vésti, raditi mu a všeobecně podporovati ho tak, aby upevnil jeho autoritu. Zároveň má neustále na zřeteli jeho velitelskou výchovu. Technika vojenského zaměstnání je jako tělo bez duše; záleží na důstojníkovi, aby dal duši tomuto velkému stroji.

Oba organismy, které tvoří skutečnou armádu mírových dob — jeden řídící, důstojníci, druhý provádějící, poddůstojníci — připoutané k sobě kázní podle francouzského způsobu, tolik zakládající na rozumu a na citění, zabezpečují i dnešní armádě francouzské starou tradici cti a slávy. „Vzájemná důvěra mezi veliteli, kamarády a podřízenými, důvěra mezi jednotkami různých zbraní, majícími společně bojovati, to vše je ještě potřebnější kádřím, nežli vojákům. Jedině solidarita a soudružnost, která z toho pramení, zabezpečují na bojišti jednotné usměrnění všeho úsilí a konečný úspěch za cenu co možná nejmenších obětí,“ říká nový Cvičební řád pěšího vojska.

Spojení, důvěra, solidarita, soudružnost, každé toto slovo a všechna dohromady znamenají morální sílu armád... A také společenckých poměrů. Neztrácejí svůj význam, ani když věc přeneseme na pole mezinárodního soužití, neboť jsou zárukou vítězství a v dalších důsledcích také míru. Touto myšlenkou na mír končím tuto úvahu o věcech války, vyslovuje přání, aby naše dvě sesterské armády měly jen bdít nad zachováním míru a nemusily tasiti zbraň. Snaha, aby byly čím dál tím lépe organizovány a vycvičeny, má důležité místo, chceme-li dosáhnouti takového cíle.

— ◆ —

Podplukovník gšt. Václav ENGLER:

Střetný boj. — Jeho charakteristika a zásady jeho provádění v rámci divise.

(Dokončení.)

C. Činnost k zabezpečení velení při začátku boje a příprava jeho plánovitosti.

Prvky zajišťující velení a dávající plánovitosti celé akci mohou býti shrnuty v studiu těchto okolností:

- a) umístění velitele a jeho štábu na pochodu a úprava pochodu v několika proudích, orientace velitelů proudů za účelem uchopení iniciativy,
- b) včasné stanovení úkolů předvoji pro střetnutí s nepřítelem,
- c) rozčlenění zajišťovacích oddílů při pochodu,
- d) úprava spojení.

K a). Oddíly, vstupující v boj za okolností, které za střetného boje jsou těžké již na počátku zápolení, mají býti zásadně pod přímým vlivem velitele divise, neboť jen tak možno dodat jim včas rozkazy odpovídající situaci, čímž se dá již počáteční akci nutná plánovitost. Z dalšího pak důvodu, aby velitel získal dosti času k vlastní informaci na základě osobní obhlídky právě se rozvíjející akce, je zásadou, že velitelé proudů budou v čele předvojových houfů a velitel divise u předvojového houfu hlavního proudu.

U něho pak budou taktéž všechny orgány jeho štábu, nutně potřebné k vykonávání velitelské moci, jakož i velitelé oněch jednotek, jejichž činnost musí býti přímo a co nejdříve zahájena. Tedy všichni důstojníci generálního štábu, táhnoucí s proudem, velitel předvoje, velitel dělostřelectva, velitelé předvojového dělostřelectva (event. v menším proudě i velitelé baterií), velitel lelectva neb jeho zástupce, velitel zbytku divisiho jezdeckva.

Všichni tito orgánové doprovázení opět svými pomocníky tvoří